

Laidiens: 19.07.2011., Nr. 111

Ministru kabineta noteikumi Nr.545

Rīgā 2011.gada 5.jūlijā (prot. Nr.41 56.§)

Noteikumi par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējas kritērijiem, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību

*Izdoti saskaņā ar likuma "Par atbilstības novērtēšanu"
7.panta pirmo daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējas kritērijus, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību.

2. Noteikumos lietotie termini:

2.1. biodegviela – šķidra vai gāzveida degviela, kuru izmanto transportā un iegūst no biomasas;

2.2. bioloģiskais šķidrās kurināmais – no biomasas iegūta šķidrā degviela, kuru izmanto elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai un kuru nav paredzēts izmantot transportā kā degvielu;

2.3. biomasa – lauksaimniecības, mežsaimniecības un saistīto nozaru (tai skaitā zivsaimniecības un akvakultūras bioloģiskas izcelsmes produktus) atkritumu un atlieku bioloģiski noārdāmas frakcijas (tai skaitā augu un dzīvnieku izcelsmes vielas), kā arī rūpniecības un sadzīves atkritumu bioloģiski noārdāmas frakcijas;

2.4. ražošana – visi darba posmi no nepieciešamās biomasas audzēšanas līdz šķidrās vai gāzveida biomasas apstrādei;

2.5. faktiskā vērtība – siltumnīcefekta gāzu emisijas daudzuma ietaupījums vienā vai visos konkrētā biodegvielas ražošanas procesa posmos, ko aprēķina saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikuma 1.punktu;

2.6. tipiskā vērtība – reprezentatīvā siltumnīcefekta gāzu emisijas daudzuma ietaupījuma novērtējums konkrētā biodegvielas ražošanas procesā;

2.7. standartvērtība – vērtība, kas iegūta no tipiskās vērtības, piemērojot iepriekš noteiktus faktorus, un ko var izmantot faktiskās vērtības vietā atbilstoši šiem noteikumiem;

2.8. ierobežotas garantijas līmenis – nepilnīgas informācijas iegūšanas riska samazināšana līdz pieņemamam līmenim (kā pamats negatīvam auditora vērtējumam, piemēram, "pamatojoties uz veikto novērtējumu, nekas neliecina, ka dati varētu būt kļūdaini");

2.9. pietiekams garantijas līmenis – nepilnīgas informācijas iegūšanas riska samazināšana līdz pieņemami zēmam līmenim (kā pamats pozitīvam vērtējumam, piemēram, "pamatojoties uz mūsu novērtējumu, dati nesatur būtiskas

neprecizitātes");

2.10. pirmais savācējs, pārstrādātājs vai pašpārstrādātājs – juridiska persona, kas iepērk, izmanto biomasu tās tālākai pārdošanai vai izmanto ražošanas procesā;

2.11. brīvprātīgā shēma – Eiropas Komisijas apstiprināta shēma (procedūras, darbības), kuras ietvaros tiek apliecināta biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo atbilstība ilgtspējības kritērijiem;

2.12. nacionālā sertificēšanas shēma – atbilstības apliecināšanas sistēma par atbilstību ilgtspējības kritērijiem (gan attiecībā uz Latvijā audzētām biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas izejvielām, gan attiecībā uz Latvijā ievestām vai importētām biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas izejvielām un starpproduktiem, kuri paredzēti biodegvielu vai bioloģisko šķidro kurināmo ražošanai un patēriņam Latvijā, gan arī attiecībā uz Latvijā ievestām vai importētām biodegvielām vai bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem);

2.13. tirgotājs – juridiska persona, kura izlaiž brīvā apgrozībā patēriņam Latvijas Republikā biodegvielas vai bioloģiskos šķidros kurināmos, kuriem tiek piemērots akcīzes nodoklis saskaņā ar likumu "Par akcīzes nodokli" vai gadījumos, kad akcīzes nodoklis netiek piemērots, tiek piemērots pievienotās vērtības nodoklis.

II. Ilgtspējas kritēriji

3. Biodegvielas un bioloģiskie šķidrie kurināmie atbilst ilgtspējības kritērijiem, ja:

3.1. ir izpildītas šo noteikumu 5., 6., 7., 8. un 9.punktā minētās prasības;

3.2. tie uzrāda siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas potenciālu saskaņā ar šo noteikumu 10.punktu.

4. Šo noteikumu 3.1.apakšpunkts neattiecas uz biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem, kas ražoti no atkritumiem vai atlikumiem, kuri nav lauksaimniecības, akvakultūras, zivsaimniecības un mežsaimniecības atlikumi.

5. Biodegvielas vai bioloģiskie šķidrie kurināmie atbilst ilgtspējības kritērijiem, ja to ražošanas izejvielas nav iegūtas no zemes platībām ar augstu bioloģisko daudzveidību, tas ir, no zemes, kura 2008.gada janvārī vai vēlāk bija klasificēta šādi:

5.1. pirmatnēji meži un citas mežu zemes – meži un citas mežu zemes, kurās ir sastopamas endēmiskas sugas un nav skaidri konstatējama cilvēku darbība, un kuru ekoloģiskie procesi nav nopietni traucēti;

5.2. Saeimas vai Ministru kabineta izveidotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – dabas parki, dabas rezervāti, nacionālie parki, dabas liegumi, aizsargājamo ainavu apvidi un dabas pieminekļi;

5.3. īpaši aizsargājamo sugu un biotopu mikroliegumi;

5.4. pļavas ar augstu bioloģisko daudzveidību, kas ir iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā (Natura 2000), vai platības, kas deklarētas atbalstam pasākuma "Agrovides maksājumi" apakšpasākumā "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos" saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu vides un lauku ainavas uzlabošanai.

6. Lauksaimniecības un mežsaimniecības izcelsmes biomasu var iegūt no šo noteikumu 5.2. un 5.3.apakšpunktā minētajām zemes platībām, ja tās ieguve nav pretrunā ar īpaši aizsargājamās dabas teritorijas vai mikroliegumus regulējošiem normatīvajiem aktiem. Dabas aizsardzības pārvalde pēc Lauku atbalsta dienesta pieprasījuma iesniedz Lauku atbalsta dienestā informāciju par zemes platībām, kuras atrodas šo noteikumu 5.2. un 5.3.apakšpunktā minētajās teritorijās.

7. Biodegvielas vai bioloģiskie šķidrie kurināmie atbilst ilgtspējības kritērijiem, ja to ražošanā izmantotā lauksaimniecības un mežsaimniecības izcelsmes biomasa nav iegūta no zemes platībām ar augstu oglekļa koncentrāciju, tas ir, no zemes, kurai līdz 2008.gada 31.janvārim bija piešķirts viens no šādiem statusiem un kurai vairs nav šā statusa:

7.1. pastāvīga mežaudze – platība, kura aizņem vairāk nekā vienu hektāru un kurā koku augstums pārsniedz piecus metrus un lapotnes segums – 30 % vai kurā augošie koki var sasniegt šos rādītājus *in situ*;

7.2. meža platība, kura aizņem vairāk nekā vienu hektāru un kurā koku augstums pārsniedz piecus metrus un lapotnes segums – 10–30 % vai kurā augošie koki var sasniegt šos rādītājus *in situ*, ja šīs platības oglekļa koncentrācija pirms un pēc pārveidošanas ir tāda, ka, piemērojot šo noteikumu 1.pielikumā minēto metodoloģiju, tiek izpildīti šo noteikumu 11.punktā minētie nosacījumi.

8. Šo noteikumu 7.punktā minētās prasības nepiemēro, ja laikā, kad tika iegūta lauksaimniecības un mežsaimniecības izcelsmes biomasa, zemei bija tāds pats statuss kā 2008.gada janvārī.

9. Lauksaimniecības izcelsmes biomasai, kas iegūta Latvijas Republikas teritorijā un izmantota biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanai, jābūt iegūtai no lauksaimniecībā izmantojamās zemes, par kuru ir tiesības saņemt vienoto platību maksājumu un par kuru kārtējā gadā pieteikums vienotajam platību maksājumam ir iesniegts, izmantojot elektronisko pieteikšanās sistēmu.

10. Siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījumi no biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo izmantošanas ir vismaz 35 %. No 2017.gada 1.janvāra siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījumi no biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo izmantošanas ir vismaz 50 %. No 2018.gada 1.janvāra šie siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījumi ir vismaz 60 % biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem, kas ražoti iekārtās, kuras uzsākušas ražošanu 2017.gada 1.janvārī vai vēlāk.

11. Siltumnīcefekta gāzu emisiju faktisko vērtību un siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījumu no biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo izmantošanas aprēķina saskaņā ar šo noteikumu 1., 2., 3., 4. un 5.pielikumu.

III. Atbilstības apliecināšana

12. Biodegvielas un bioloģiskie šķidrie kurināmie, kas tiek ražoti Latvijā vai tiek ievesti patēriņam Latvijas Republikā no Eiropas Savienības dalībvalstīm vai importēti no trešajām valstīm, tiek uzskatīti par atbilstošiem ilgtspējības kritērijiem, ja šī atbilstība ir apliecināta:

12.1. divpusēja vai daudzpusēja līguma ietvaros, ko Eiropas Savienība ir noslēgusi ar trešo valsti un kurā ir ietverti nosacījumi par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības kritērijiem;

12.2. brīvprātīgās shēmas ietvaros, kuru ir apstiprinājusi Eiropas Komisija;

12.3. nacionālās sertifikācijas sistēmas ietvaros;

12.4. Latvijas nacionālās sertifikācijas shēmas ietvaros.

13. Latvijā ievestu vai importētu biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas izejvielu atbilstību ilgtspējības kritērijiem un Latvijā ievestu vai importētu biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas izejvielu un starpproduktu, kuri paredzēti biodegvielu vai bioloģisko šķidro kurināmo ražošanai, atbilstību ilgtspējības kritērijiem apliecina šo noteikumu 12.1., 12.2. un 12.3.apakšpunktā minētajos atbilstības apliecināšanas veidos.

IV. Latvijas nacionālā sertifikācijas shēma

14. Personas, kuras vēlas darboties nacionālās sertifikācijas shēmas ietvaros, izejvielas audzētājs, pirmais savācējs, pārstrādātājs, pašpārstrādātājs vai tirgotājs reģistrējas Lauku atbalsta dienesta klientu reģistrā un noslēdz ar Lauku atbalsta dienestu līgumu par elektroniskās pieteikumu sistēmas (turpmāk – EPS) izmantošanu.
15. Apliecinājumu par Latvijas Republikas teritorijā iegūtas lauksaimniecības un mežsaimniecības izcelsmes biomasas atbilstību ilgtspējības kritērijiem, tas ir, apliecinājumu, ka izejvielas nav iegūtas no zemes platībām ar augstu bioloģisko daudzveidību un zemes platībām ar augstu oglekļa koncentrāciju, izejvielu audzētājam izsniedz Lauku atbalsta dienests.
16. Šo noteikumu 15.punktā minēto apliecinājumu var saņemt izejvielas (biomasas) audzētājs, kurš katru gadu līdz 15.maijam, izmantojot EPS, ir iesniedzis šo noteikumu 6.pielikumā minēto iesniegumu.
17. Lauku atbalsta dienests katru gadu līdz 15.jūlijam:
- 17.1. izvērtē iesniegtos šo noteikumu 16.punktā minētos iesniegumus un saskaņā ar šo noteikumu 7.pielikuma 1.tabulā noteiktajām references ražām nosaka katram audzētājam maksimālo izejvielas (biomasas) kopapjomu;
- 17.2. izsniedz izejvielas (biomasas) audzētājam apliecinājumu, kurā norāda izejvielas (biomasas) audzēšanā izmantotās zemes atbilstību šo noteikumu 5., 6., 7., 8. un 9.punktā minētajām prasībām un ilgtspējības kritērijiem pieejamo izejvielu (biomasas) maksimālo kopapjomu (tonnas);
- 17.3. ievieto EPS šo noteikumu 17.1. un 17.2.apakšpunktā minēto informāciju, kā arī informāciju par biodegvielas maksimālo iespējamo ražošanas kopapjomu atbilstoši šo noteikumu 7.pielikuma 2.tabulā noteiktajām references produkcijas apjomam.
18. Pirmais savācējs, pārstrādātājs, pašpārstrādātājs vai tirgotājs vienlaikus ar darījumu nodrošina, lai EPS tiktu ievadīta šāda informācija par darījumiem ar biomasu, biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas starpproduktiem, biodegvielām un šķidrajiem kurināmajiem:
- 18.1. informācija par darījumu, norādot attaisnojuma dokumenta datumu, numuru, darījuma apmēru (tonnās), darījuma partneri un tā nodokļu maksātāja reģistrācijas kodu;
- 18.2. Latvijā vai ārpus Latvijas iepirktais biomasas, biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas starpproduktu, biodegvielu un šķidro kurināmo apjoms (tonnās);
- 18.3. Latvijā vai ārpus Latvijas realizētais biomasas, biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas starpproduktu, biodegvielu un šķidro kurināmo apjoms (tonnās);
- 18.4. informācija par lauksaimniecības un mežsaimniecības izcelsmes biomasas atbilstību šo noteikumu 5., 6., 7., 8. un 9.punktā minētajām prasībām, kas apliecināta saskaņā ar šo noteikumu 12.1., 12.2., 12.3. vai 12.4.apakšpunktu;
- 18.5. dati par biomasas siltumnīcefekta gāzu emisiju faktiskajām (aprēķinātajām) vērtībām vai standarta (pieņemtajām) vērtībām;
- 18.6. informācija par pārstrādāto biomasas vai biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas starpproduktu apjomu un realizētās biodegvielas apjomu atbilstoši biodegvielas references ražošanas apjomiem, kas noteikti šo noteikumu 7.pielikuma 2.tabulā;
- 18.7. informācija par biodegvielu vai bioloģisko šķidro kurināmo apjomiem, kas izlaisti brīvā apgrozībā patēriņam Latvijas Republikā, un to atbilstību šo noteikumu 5., 6., 7., 8. un 9.punktā minētajām prasībām, ja biodegvielas vai bioloģiskie šķidrie kurināmie ražoti no lauksaimniecības un mežsaimniecības izcelsmes biomasas, kā arī atbilstību šo noteikumu 10.punktā minētajām prasībām;

18.8. informācija par biomasas, biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas starpproduktu, biodegvielu un šķidro kurināmo eksportu.

19. Pirmais savācējs, pārstrādātājs, pašpārstrādātājs vai tirgotājs ir atbildīgs par atbilstoši šo noteikumu 18.punktam sniegtās informācijas patiesumu.

20. Lauku atbalsta dienests katru gadu līdz 1.februārim apkopo šo noteikumu 18.punktā minēto informāciju par iepriekšējo gadu un publicē informācijas apkopojumu interneta vietnē www.lad.gov.lv.

21. Lai precizētu informāciju, Lauku atbalsta dienests ir tiesīgs pieprasīt papildu informāciju no izejvielu audzētājiem vai to pilnvarotajām personām, kuras ir saņēmušas šo noteikumu 15.punktā minēto apliecinājumu.

22. Ja biodegvielu vai bioloģisko šķidro kurināmo partija sastāv no biodegvielām vai bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem ar atšķirīgām ilgtspējības īpašībām, kopējai biodegvielu vai bioloģisko šķidro kurināmo partijai jāatbilst ilgtspējības kritērijiem. Ja biomasas vai biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas starpproduktu partija sastāv no biomasas vai biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas starpproduktiem ar atšķirīgām ilgtspējības īpašībām, kopējai biomasas vai biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas starpproduktu partijai jāatbilst ilgtspējības kritērijiem.

23. Ja Lauku atbalsta dienests ir konstatējis šo noteikumu 5., 6., 7., 8. un 9.punktā minēto nosacījumu pārkāpumu, tas anulē:

23.1. platību, kas neatbilst minētajām prasībām;

23.2. izsniegto apliecinājumu, ja neatbilstība ir vairāk nekā 10 % apmērā no apliecinājumam pieteiktās platības.

V. Audits

24. Tirgotājam reizi gadā līdz 1.aprīlim jāveic ārējs neatkarīgs audits attiecībā uz šo noteikumu 18.punktā minēto informāciju par iepriekšējo gadu.

25. Šo noteikumu 24.punktā minētā audita veicējam jābūt akreditētam Latvijas Nacionālajā akreditācijas birojā un jāatbilst akreditācijas prasībām, ņemot vērā standartu LVS EN 45011 "Vispārīgās prasības institūcijām, kas nodarbojas ar produktu sertifikācijas sistēmām" (ISO/IEC norādījumi 65).

26. Veicot auditu, auditors:

26.1. konstatē juridiskās personas veiktās darbības, kas attiecas uz biodegvielu vai bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības kritērijiem;

26.2. identificē attiecīgās juridiskās personas sistēmas un to vispārējo struktūru attiecībā uz ilgtspējības kritērijiem un pārbauda, cik efektīvi tiek īstenotas attiecīgās kontroles sistēmas;

26.3. nosaka vismaz ierobežotas garantijas līmeni, ņemot vērā juridiskās personas darbību būtību un sarežģītību;

26.4. pamatojoties uz auditora profesionālajām zināšanām un juridiskās personas iesniegto informāciju, analizē riska faktorus, kuru dēļ varētu rasties būtiskas neprecizitātes;

26.5. izstrādā verificēšanas plānu, kas atbilst riska analīzei un juridiskās personas darbību jomai un sarežģītībai un kurā definētas paraugu atlases metodes, kas izmantojamas saistībā ar attiecīgās juridiskās personas darbībām;

26.6. īsteno verificēšanas plānu, apkopojot datus saskaņā ar definētajām paraugu ņemšanas metodēm, kā arī visu secinājumu sagatavošanai vajadzīgo papildinformāciju;